

Ivo van Hove choqueert en NY 'loves it'

Ivo van Hove maakt furore in New York. Zijn interpretatie van Molières klassieker, *The Misanthrope*, ging deze week in première en maakte veel los bij het New Yorkse publiek en de media.

BARBARA SCHNEEMANN

MOLIÈRE, houd je petje vast,' waarschuwt *The New York Times* in een uitgebreid artikel voorafgaand aan de première van de nieuwste Amerikaanse productie van 'bad boy avantgardist' Ivo van Hove. De waarschuwing geldt niet alleen voor Molière, maar vooral voor het publiek. De Vlaamse regisseur van Toneelgroep Amsterdam staat in New York bekend als radicaal, iconoclastisch, gedurfd. Waarmee zal hij het Amerikaanse publiek ditmaal verrassen in zijn interpretatie van Molières klassieker *De Misanthroop*?

Van Hove is een graag geziene gast in The Big Apple. In tien jaar tijd is hij er uitgegroeid tot een theatergrootheid. Eerder werd hij geroemd en verfoeid om zijn hedendaagse en heftige interpretaties van klassiekers als *Hedda Gabler* (van Ibsen), *A streetcar named Desire* (van Tennessee Williams) en *More statelily mansions* (van Eugene O'Neill).

In de week voorafgaand aan de première van *The Misanthroop* buitelen de media over elkaar heen om het stuk aan te kondigen en te speculeren over de innovatieve listen waar de Vlaamse godheid ditmaal mee zal komen. *The New York Times* publiceert een uitgebreid interview met Van Hove in de krant en op zijn website staat een prominente audio slide show; foto's van de productie met uitleg door Van Hove zelf (nytimes.com/packages/html/arts/20070923_VANHOVE.FEATURE/index.html). De *Time Out New York*, de belangrijkste uitgaansgids, publiceert eveneens een veelbelovend artikel over Van Hove dat begint met 'Als je deze week mensen energiever ziet lopen dan is dat omdat de Vlaamse regisseur Ivo Van Hove in de stad is.'

Over één ding zijn de critici het eens: het is Van Hove opnieuw gelukt om schokkend uit de hoek te komen. Zonder uitzondering be-

gint iedereen die het stuk gezien heeft over de scène waarin hoofdrolspeler Alceste, die zich verzet tegen de hypocrisie van de samenleving, zichzelf uitzinnig van woede besmeurt met ketchup, mosterd, slagroom en chocoladesaus om vervolgens een halve watermeloen over zijn hoofd te rammen waardoor de stukken door de zaal spatten. Het gebeurt aan het begin van het stuk en Alceste zal zich gedurende de daaropvolgende anderhalf uur niet verschonen.

Hoewel Van Hove *The Misanthroop* niet humoristisch bedoeld heeft, lacht het publiek vaak en luid. Het stuk speelt zich af in een hypermodern interieur dat bestaat uit een neonverlichte box met rookglazen wanden. Aan weerskanten van die wanden nemen camera's het spel van de spelers op en dat wordt op een groot scherm midden in de speelruimte live getoond.

Ze worden tijdens het stuk niet alleen op het toneel, maar ook backstage en zelfs de straat op gevolgd, waardoor spel en realiteit door elkaar heen lopen. De spelers zijn constant in de weer met hun mobiele telefoons en computers en we zien hoe één van de vrouwen haar imaginaire alter ego op Second Life vorm geeft.

Over het algemeen zijn de reacties enthousiast. Een Nieuw Zeelandse heeft haar verblijf in de stad verlengt om dit stuk en vooral het decor van Jan Versweyvel met eigen ogen te kunnen zien en is diep onder de indruk. "Hij is zo innovatief: dat kent New York verder helemaal niet." Ook twee jongemannen verbazen zich over het innovatieve karakter en het decor: "Een moeilijk te plaatsen stuk, maar overweldigend en prachtig gespeeld. En wel heel heftig, met al die smerigheid." Een kenner zegt *De Misanthroop* al vaak gezien te hebben, maar ditmaal voor het eerst antipathie jegens de hoofdpersoon te voelen. "Hij is zo grof en vies en smerig."

Quincy Tyler Bernstine, die een

vrouwelijke hoofdrol speelt, is verrukt van de samenwerking met Van Hove. "Mij moet je niets vragen, ik ben helemaal verliefd op die man." Binnenkort begint ze met Nederlandse les, zodat ze vaker met hem kan werken.

Van Hove werkt graag in New York. Zijn jarenlange samenwerking met de New York Theatre Workshop blijkt een vruchtbare. "Dit is mijn American Home," licht hij telefonisch toe. "Het is heerlijk om hier te werken en om te merken dat alle acteurs dolgraag willen meedoen. Dat was tien jaar geleden wel anders. Dat komt omdat ik hier inmiddels succesvol ben."

Er zijn wel verschillen met Nederland, vindt hij. "Het systeem is hier anders, de repetitieperioden zijn korter en in die weken wordt er echt hard gewerkt. En wat me ook altijd weer opvalt is dat acteurs hier conventioneel zijn opgeleid. Veel meer op tekst en psychologie. Ik voeg daar een sterke lichamelijke component aan toe en dat zijn ze niet gewend. Voor hen is dit een cultuurschok."

Vijf weken was hij in New York om het stuk op poten te zetten en hij moet vlak voor de officiële première terug naar Nederland om met Toneelgroep Amsterdam ('Dat is mijn echte thuis') aan repetities voor een nieuw stuk te beginnen. Maar hij vertrekt met een gerust hart en over de pers maakt hij zich geen zorgen.

"Ik weet inmiddels wel wat er zo al gezegd zal gaan worden en ik ben daar niet meer zo gevoelig voor. Ik heb in New York al zoveel geschiedenis opgebouwd dat ik niet meer afhankelijk ben van de kritieken."

En die kritieken zijn niet mals. *The New York Times* opent zijn

cultuur

kunstkatern met een analyse van *The Misanthrope* en een grote foto. Overmoedig vinden ze hem, 'met deze schreeuwende menagerie van beesten'. En een terugkerende kritiek van deze krant op Van Hoves werk luidt: 'het ontstijgt het karakter niet van een repetitie waarbij de acteurs hun donkerste kant moeten laten zien'. Een andere krant verwijt Van Hove: 'Het schokkende in deze productie lijkt eerder een poging om eerdere provocaties te overtreffen dan om Molières thematiek te doorgronden'. Maar er

zijn ook positieve berichten. 'Uitzinnig en tegelijkertijd precies goed' luidt een compliment.

En elders 'Het is schokkend en het stinkt, maar het klopt wel'.

Het persoonlijkste compliment aan het adres van Van Hove: 'De echte ster van deze treffende productie is Van Hove'.

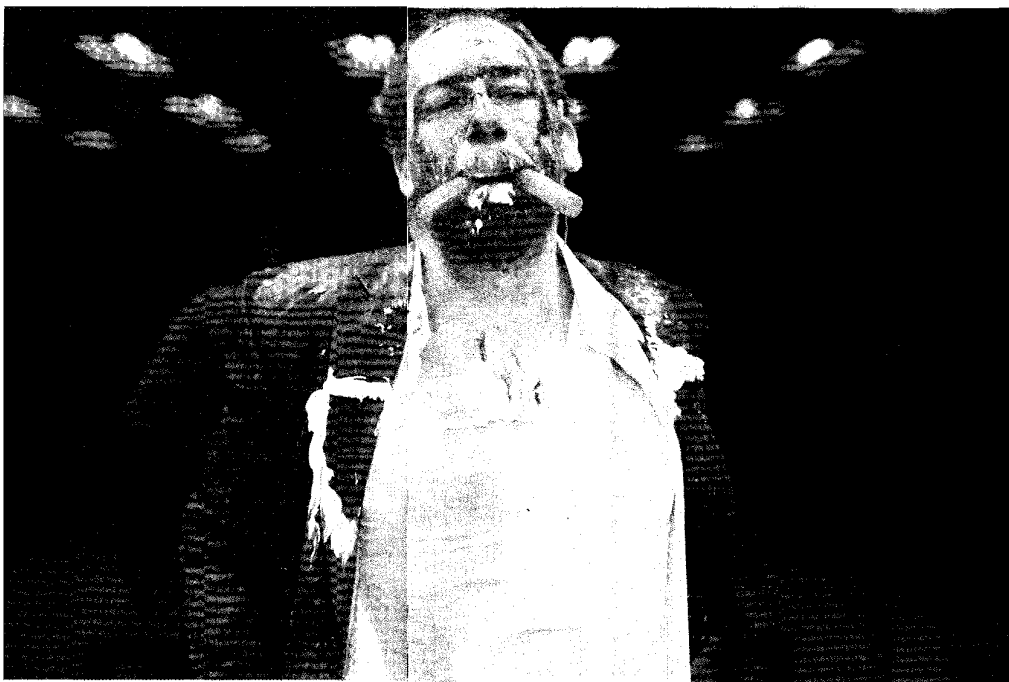
'MIJ MOET JE NIETS VRAGEN, IK BEN VERLIEFD OP DE MAN'

'Met vallen en opstaan TGA neergezet'

IVO VAN HOVE, regisseur en artistiek leider van Toneelgroep Amsterdam, heeft de Prijs van de Kritiek 2007 gewonnen. Dat heeft de Kring van Nederlandse Theatercritici (KNT) bekendgemaakt.

De KNT stelt dat Van Hove van Toneelgroep Amsterdam 'met vallen en opstaan een toonaangevend gezelschap' heeft gerealiseerd. Van Hove heeft het seizoen afgesloten 'met een grootse opvoering van *Romeinse tragedies* waarin allerlei verworvenheden van vorige producties perfect samenvallen,' aldus het juryrapport. Deze theatermarathon onderstreept zijn grote inventiviteit op het gebied van theatervormgeving, vindt de jury. Verder heeft zijn regie van Wagners *Ring des Nibelungen* bij de Vlaamse Opera indruk gemaakt.

Van Hove (1958) begon als toneelregisseur in 1981 met eigen producties (*Ziektekiemen*, *Geruchten*, *Wilde heren*). Hij was achtereenvolgens artistiek leider van AKT, Akt-Vertikaal en De Tijd. Van 1990 tot 2000 was de Vlaming directeur van Het Zuidelijk Toneel. Sinds 2001 is Van Hove directeur van Toneelgroep Amsterdam. Eerdere winnaars van de Prijs van de Kritiek zijn onder anderen Theo Maassen, Johan Simons, Krisztina de Châtel, Pierre Audi, Jiri Kylián en toneelgroep De Appel.

Een omstreden scène uit *The Misanthrope* schokt het New Yorkse publiek: 'Brg heftig, met al die smerigheid'.

FOTO JAN VERSWEVELD